

ISSN 2616-406X

Національний університет «Одеська юридична академія»
Південно-український центр гендерних проблем

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИКИ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Заснований в 1997 р.

Випуск 71

Видавничий дім
«Гельветика»
2023

ISSN 2616-406X

National University "Odesa Law Academy"
South-Ukrainian Centre of Gender Problems

ACTUAL PROBLEMS OF POLITICS

COLLECTION OF SCIENTIFIC WORKS

Founded in 1997

Issue 71

Publishing house
«Helvetica»
2023

Засновники:

Національний університет «Одеська юридична академія»,
Південно-український центр гендерних проблем

Головний редактор:

Кормич Людмила Іванівна, доктор історичних наук, професор, академік УАПН,
завідувач кафедри політичних теорій, Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса,
Україна, Заслужений діяч науки і техніки України, Researcher ID D-8560-2019, orcid.org/0000-0002-6417-8620.

Виконавчий редактор:

Милосердна Ірина Михайлівна, кандидат політичних наук, доцент,
Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, Україна, orcid.org/0000-0003-2083-9500.

Відповідальний секретар:

Краснопольська Тетяна Миколаївна, кандидат політичних наук, доцент,
Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, Україна, orcid.org/0000-0001-5936-5889.

Голова редакційної ради:

Ківалов Сергій Васильович, доктор юридичних наук, професор, Президент Національного університету
«Одеська юридична академія», академік НАПрН України, академік НАПН України, Заслужений юрист
України, Одеса, Україна, ResearcherID AAG-7107-2019, orcid.org/0000-0002-4651-1805.

Члени редакційної колегії:

Аверочкина Тетяна Володимирівна, доктор юридичних наук, доцент, старший науковий співробітник,
завідувач лабораторії кафедри морського та митного права, Національний університет
«Одеська юридична академія», Одеса, Україна, ResearcherID - L-6668-2018, orcid.org/0000-0003-0652-7658;

Афанасьєва Мар'яна Володимирівна, доктор юридичних наук, професор, Національний університет
«Одеська юридична академія», Одеса, Україна, Заслужений юрист України, ResearcherID - F-1141-2019,
orcid.org/0000-0003-0497-6759;

Вітман Костянтин Миколайович, доктор політичних наук, професор, Директор центру підготовки магістрів
публічної служби та професійних суддів Національного університету «Одеська юридична академія»,
Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, Україна, Заслужений працівник освіти
України, orcid.org/0000-0003-3586-9614;

Коваль Ігор Миколайович, доктор політичних наук, професор, академік УАПН, секретар Одеської міської
ради, Одеса, Україна, Заслужений діяч науки і техніки України, orcid.org/0000-0002-3192-5044;

Кормич Борис Анатолійович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри морського
та митного права Національного університету «Одеська юридична академія», Одеса, Україна,
Заслужений юрист України, Researcher ID K-5883-2018, orcid.org/0000-0001-5948-5944;

Мамонтова Елла Вікторівна, доктор політичних наук, професор, Національний університет
«Одеська юридична академія», Одеса, Україна;

Наумкіна Світлана Михайлівна, доктор політичних наук, професор, академік УАПН, завідувач
кафедри політичних наук і права Південноукраїнського національного педагогічного університету
імені К. Д. Ушинського, Одеса, Україна, orcid.org/0000-0002-2268-5181;

Сіленко Алла Олексіївна, доктор політичних наук, професор, академік УАПН, професор кафедри філософії,
історії та політології, Одеський національний економічний університет, orcid.org/0000-0001-9420-0019;

Федотов Олексій Павлович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри морського
та митного права, Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, Україна,
orcid.org/0000-0001-7659-3023;

Харитонов Євген Олегович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права,
Національний університет «Одеська юридична академія», Одеса, Україна, Заслужений діяч науки
і техніки України, orcid.org/0000-0001-5521-0839;

Щедрова Галина Петрівна, доктор політичних наук, професор, член-кореспондент
Академії політичних наук України, завідувач кафедри політології та міжнародних відносин,
Університет імені Альфреда Нобеля, Дніпро, Україна, orcid.org/0000-0003-1884-0799;

Arkadiusz Adamszyk, габілітований доктор гуманітарних наук, професор,
Університет імені Яна Кохановського в Кельце, Польща, orcid.org/0000-0003-0561-0230;

Dudinsky Vladislav, доктор філософії, професор, Пряшівський університет у Пряшеві, Словацька Республіка;
Mirica Stefania-Cristina, доктор філософії, Університет «Dunarea de Jos», м. Галац, Румунія.

*Рекомендовано Вченою радою Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 6 від 22.03.2023)*

**Збірник «Актуальні проблеми політики» включено до Переліку наукових фахових видань України
категорії «Б» у галузі політичних та юридичних наук (052 «Політологія», 081 «Право») на підставі Наказу
Міністерства освіти та науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1).**

**Збірник входить до наукометричних баз: Index Copernicus (Республіка Польща); Google Scholar; Scientific
Periodicals in National Library of Ukraine Vernadsky, Scientific Periodicals of Ukraine; eNUOLAIR – репозитарій
Національного університету «Одеська юридична академія».**

*Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com
від польської компанії Plagiat.pl.*

Свідоцтво про реєстрацію КВ № 22189-12089ПР від 07.06.2016 р.

Founders:

National University "Odesa Law Academy",
South-Ukrainian Centre of Gender Problems

Editor-In-Chief:

Kormych Liudmyla, Doctor of History, Professor, Academician of UAPS, Head of Department of Political Theories,
National University "Odesa Law Academy", Researcher ID D-8560-2019, orcid.org/0000-0002-6417-8620.

Assistant Editor:

Miloserdnaya Irina, PhD in Political Science, Docent, Associate Professor of Department of Political Theories,
National University "Odesa Law Academy", orcid.org/0000-0003-2083-9500.

Executive Secretary:

Krasnopol'skaya Tatyana, PhD in Political Science, Docent, Associate Professor of Department of Political Theories,
National University "Odesa Law Academy", orcid.org/0000-0001-5936-5889.

Head of Editorial Council:

Kivalov Sergiy, Doctor of Law, Professor, Academician of National Academy of Legal Sciences of Ukraine,
Academician of National Academy of Educational Sciences of Ukraine, President of National University
"Odesa Law Academy", ResearcherID - AAG-7107-2019, orcid.org/0000-0002-4651-1805.

Editorial Board Members:

Averochkina Tetyana, Doctor of Law, Senior Research Worker, Assistant Professor, Head of the Laboratory,
Department of Maritime and Customs Law, National University "Odesa Law Academy", ResearcherID
L-6668-2018, orcid.org/0000-0003-0652-7658;

Afanasieva Mariana, Doctor of Law, Professor, Department of Constitutional Law, National University
"Odesa Law Academy", ResearcherID - F-1141-2019, orcid.org/0000-0003-0497-6759;

Witman Konstantin, Doctor of Political Science, Professor, Professor of the Department, Dean of the Graduate
School of Public Service, National University "Odesa Law Academy" orcid.org/0000-0003-3586-9614;

Koval Ihor, Doctor of Political Sciences, Professor, Academician of UAPS, Secretary at Odesa City Council,
orcid.org/0000-0002-3192-5044;

Kormych Borys, Doctor of Law, Professor, Head of the Department of Maritime and Customs Law
of National University "Odesa Law Academy", Researcher ID K-5883-2018, orcid.org/0000-0001-5948-5944;

Mamontova Ella, Doctor of Political Sciences, Professor, Professor of Department of Political Theories
of National University "Odesa Law Academy";

Naumkina Svitlana, Doctor of Political Sciences, Professor, Academician of UAPS, Head of Department
of Political Sciences and Law, K.D. Ushynskii South-Ukrainian National Pedagogical University
orcid.org/0000-0002-2268-5181;

Silenko Alla, Doctor of Political Sciences, Professor, Academician of UAPS, Professor at the Department
of Philosophy, History and Political Science, Odesa National Economic University, orcid.org/0000-0001-9420-0019;

Fedotov Oleksii, Doctor of Law, Professor, Professor of the Department of Maritime and Customs Law
of National University "Odesa Law Academy", orcid.org/0000-0001-7659-3023;

Kharytonov Evhen, Doctor of Law, Professor, Head of Department of Civil Law, National University
"Odesa Law Academy", orcid.org/0000-0001-5521-0839;

Shchedrova Halina, Doctor of Political Sciences, Professor, Head of Department of Political Science
and International Relations, Alfred Nobel University (Dnipro), orcid.org/0000-0003-1884-0799;

Arkadiusz Adamczyk, Doctor Hab. (Social Sciences), Professor, Jan Kochanowski University,
Kielce, Poland, orcid.org/0000-0003-0561-0230;

Dudinsky Vladislav, PhD, Professor, University of Presov, Slovak Republic;

Mirica Stefania-Cristina, PhD, "Dunarea de Jos" University of Galati, Romania;

*Recommended by the Academic Council National University "Odesa Law Academy"
(March 22, 2023, a minute No. 6)*

"Actual problems of politics" is included in the List of scientific professional publications of Ukraine of category "B" in the field of political and legal sciences (052 "Political Science", 081 "Law") based on the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine No. 409 of 17.03.2020 (Annex 1).

Is included in the: Index Copernicus (Poland); Google Scholar; Scientific Periodicals in National Library of Ukraine Vernadskyi, Scientific Periodicals of Ukraine; eNUOLAIR – the repository of the National University "Odesa Law Academy".

*The articles were checked for plagiarism using the software StrikePlagiarism.com developed
by the Polish company Plagiat.pl.*

Certificate of registration KV № 22189-12089PR of 07.06.2016.

© National University "Odesa Law Academy", 2023
© South-Ukrainian Centre of Gender Problems, 2023

Ю. А. Кокарча
orcid.org/0000-0003-0874-3688
кандидат політичних наук,
доцент кафедри права
Вінницького торговельно-економічного інституту
Державного торговельно-економічного університету

ТРАНСФОРМАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В ПРОЦЕСІ ІНТЕГРАЦІЇ ДО ЄС

Розвиток сучасних технологій та збільшення обсягів інформації створює потребу в ефективному захисті персональних даних та інформації. В світі набуває популярності застосування інформаційних технологій в різних сферах діяльності, що збільшує ризик втрати конфіденційної інформації. У зв'язку з цим, проблема захисту персональних даних та інформації стає актуальною і вимагає належного регулювання в рамках інформаційного законодавства.

Крім того, Україна веде активну політику щодо європейської та євроатлантичної інтеграції, тому необхідність у досягненні європейських стандартів інформаційного законодавства набуває важливості. Необхідність розробки та впровадження ефективних заходів з захисту інформації та персональних даних стає актуальним завданням для країни, що дозволить зберегти важливу інформацію та персональні дані від несанкціонованого доступу.

У зв'язку з цим, тема про трансформацію інформаційного законодавства в процесі інтеграції до ЄС є дуже актуальною для нашого часу, а її дослідження дозволить виявити та проаналізувати проблеми, які виникають у процесі європейської та євроатлантичної інтеграції України в галузі інформаційного законодавства.

Аналіз наукової літератури дозволяє нам стверджувати, що проблемам трансформації законодавства та інтеграції до ЄС, зокрема також в інформаційній сфері приділяли увагу в своїх наукових дослідженнях як вітчизняні, так і зарубіжні вчені, в даному дослідженні ми зверталися до праць: Батиргарєєвої В., Легкої О., Отамась І., Сverdлик З., Солодкої О., Фролової О., Хаустової М. та ін.

Метою статті є проаналізувати європейське законодавство в інформаційній сфері та з'ясувати, наскільки ефективно Україна впроваджує стандарти ЄС в галузі інформаційного законодавства та які проблеми виникають на шляху їх реалізації. Дослідження обраної теми має важливе значення для практичної роботи у сфері захисту персональних даних та інформації, а також для розробки та вдосконалення законодавчих актів в галузі інформаційного законодавства.

У наш час інформація стала однією з найважливіших цінностей суспільства завдяки величезному зростанню інтенсивності інформаційних відносин за останні півстоліття. Цифрова трансформація, яка охоплює всі сфери життєдіяльності, стала неможливою без застосування інформаційно-комп'ютерних технологій, і її головною метою є створення інформаційного простору.

Під інформаційним простором слід розуміти середовище здійснення суб'єктами інформаційної сфери діяльності, пов'язаної зі створенням, збиранням, одержанням, зберіганням, використанням, поширенням, охороною та захистом інформації, на яку поширюється юрисдикція України, а також функціонуванням національної інформаційної інфраструктури (Солодка, 2020, с. 45).

У європейському інформаційному просторі існує потужна правова основа, що регулює функціонування самого простору, використання інформаційних продуктів, захисту прав інтелектуальної власності, а також дотримання безпекових вимог. Забезпечення правової підґрунтя функціонування та відкритості державних інформаційних ресурсів є обов'язковою умовою для інтеграції єдиного інформаційного простору України з європейським та світо-

вим інформаційним простором. Організаційна основа інформаційного простору пов'язана з функціонуванням державних та недержавних органів формування інформаційної політики та забезпечення інформаційної безпеки.

Дискусія щодо необхідності спільного загальноєвропейського регулювання обробки та захисту персональних даних розпочалася 2009 р. з ініціативи Європейської комісії. Документом, який встановив таке регулювання, став Загальний регламент про захист персональних даних (англ. General Data Protection Regulation, GDPR, надалі – Регламент). Європейська комісія опублікувала його проєкт з метою обговорення в січні 2012 р., ухвалення на рівні ЄС відбулося 14 квітня 2016 р., а набрання чинності – 25 травня 2018 р. Цей документ складається з 11 розділів та 99 статей та супроводжується 173 коментарями (англ. Recitals). Серед головних особливостей юридичної дії Регламенту можна виділити такі:

- його дія поширюється на всіх громадян держав – членів ЄС, а також резидентів ЄС, незалежно від їхнього громадянства;
- територіальна дія Регламенту поширюється на територію як держав – членів ЄС, так і держав, що входять до Європейської економічної зони (Норвегія, Ісландія та Ліхтенштейн);
- Регламент – акт прямої дії, він загальнообов'язковий та застосовується державами – членами ЄС без додаткового ухвалення внутрішніх нормативних актів.

Регламент визначає правила гри для всіх учасників процесу захисту та обробки персональних даних – як суб'єктів, так і для володільців і розпорядників та контрольних органів у цій сфері. Зокрема, документ містить повний каталог прав суб'єктів персональних даних, які були раніше закріплені в Директиві та Хартії та розширює їхній зміст (Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679, 2016).

Інформаційне законодавство в Європейському союзі є однією з найбільш розвинутих та ретельно вивчених галузей законодавства. Його головною метою є забезпечення захисту особистих даних громадян ЄС та забезпечення безпеки від кіберзлочинності.

Зокрема, ENISA (Агентство Європейського Союзу з кібербезпеки) є першим інструментом внутрішнього ринку, спрямованим на підвищення опірності ЄС до ризиків у сфері кібербезпеки. Його діяльність орієнтована на забезпечення безперервності послуг, що дають економіці та суспільству ЄС змогу функціонувати належним чином. Отже, функціями ENISA є надання допомоги Європейській Комісії, державам-членам ЄС та бізнесу виконувати вимоги мережевої та інформаційної безпеки, включаючи чинне та майбутнє право ЄС; ENISA є центром експертизи як для держав-членів, так й для інституцій ЄС з отримання консультацій з питань, пов'язаних із мережевою та інформаційною безпекою; Агентство вносить в розвиток свій внесок та імплементації законів та політики ЄС в різні сектори в сфері кібербезпеки тощо.

Право Європейського Союзу про кібербезпеку не розглядає окремо заходи з кібербезпеки, захист конфіденційності й захист мереж чи інформаційних систем, а має на меті узгоджені дії щодо захисту засобів, інформації та конфіденційності як частину екосистеми кібербезпеки.

Проте, варто виокремити Директиву NIS2, яка була офіційно ухвалена Парламентом, а потім Радою у листопаді 2022 року та набула чинності 16 січня 2023 року. Директива про мережеву та інформаційну безпеку (NIS) є дуже важливим загальноєвропейським законодавством про кібербезпеку, і її конкретною метою є досягнення високого спільного рівня кібербезпеки в державах-членах. Хоча даний документ збільшив можливості держав-членів щодо кібербезпеки, його впровадження виявилось складним, що призвело до фрагментації на різних рівнях внутрішнього ринку. Щоб відповісти на зростаючі загрози, пов'язані з цифровізацією та сплеском кібератак, Комісія подала пропозицію замінити Директиву NIS i, таким чином, посилити вимоги безпеки, розглянути питання безпеки ланцюгів постачання, оптимізувати зобов'язання щодо звітності та запровадити більш жорсткі вимоги, наглядові заходи та суворіші вимоги до виконання, включаючи узгоджені санкції в ЄС. Запропоноване розширення сфери застосування NIS2 шляхом фактичного зобов'язання більшої кількості організацій і секторів вживати заходів має на меті підвищити рівень кібербезпеки в Європі в довгостроковій перспективі (The NIS2 Directive, 2022).

Ще одним важливим законодавчим актом ЄС є Акт про цифрову операційну стійкість (DORA) – це законодавчий акт Європейського Союзу, який був прийнятий 16 липня 2021 року

та оновлений 29 листопада 2022 року. Цей закон має на меті забезпечити стійкість інформаційних технологій (ІТ) у ЄС, зокрема, в області критичної інфраструктури (наприклад, електромереж, транспорту, банківської системи тощо) та в державних органах (DORA, 2022).

DORA встановлює єдині вимоги до безпеки мережевих та інформаційних систем компаній і організацій, що працюють у фінансовому секторі, а також критично важливих третіх сторін, які надають їм послуги, пов'язані з ІКТ (інформаційно-комунікаційними технологіями), такі як хмарні платформи або служби аналізу даних. DORA створює нормативну базу для цифрової операційної стійкості, згідно з якою всі фірми повинні бути впевнені, що вони можуть протистояти, реагувати та відновлюватися після всіх типів збоїв і загроз, пов'язаних з ІКТ. Ці вимоги однорідні для всіх держав-членів. Основною метою є запобігання та пом'якшення кіберзагроз.

Однією з найбільш важливих умов вступу України до Європейського Союзу є адаптація вітчизняного законодавства до стандартів та норм ЄС. З цієї метою було прийнято низку законів, які стосуються електронного документообігу та електронного цифрового підпису, підтримки електронного урядування та цифрової економіки в Україні, що спрямована на діджиталізацію країни.

Концептуальні засади державної політики у сфері інформатизації, розвитку інформаційного суспільства та електронного урядування визначено, насамперед, у низці таких законодавчих актів, як закони України «Про інформацію», «Про захист персональних даних», «Про адміністративні послуги», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах», «Про електронний документ та електронний документообіг», Типову інструкцію з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 55, Порядку роботи з електронними документами у діловодстві та їх підготовки до передавання на архівне зберігання, затверджений наказом Мін'юсту від 11.11.2014 № 1886/5, Вимог до форматів даних електронного документообігу в органах державної влади, затверджених наказом Державного агентства з питань електронного урядування України від 07.09.2018 № 60, Вимог у сфері електронних довірчих послуг та Порядку перевірки дотримання вимог законодавства у сфері електронних довірчих послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 07.11.2018 № 992 тощо (Отамась, 2020).

Стосовно законодавства про захист персональних даних, на національному рівні це регламентовано: ст. 32 Конституції України: «Не допускається збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу без її згоди, крім випадків, визначених законом, і лише в інтересах національної безпеки, економічного добробуту та прав людини»; ч. 2 ст. 21 Закону України «Про інформацію»: «конфіденційна інформація може поширюватися за бажанням (згодою) відповідної особи у визначеному нею порядку відповідно до передбачених нею умов, а також в інших випадках, установлених законом»; ч. 1 ст. 7 Закону України «Про захист персональних даних», причому норми ч. 1 цієї статті не застосовуються в разі, якщо обробка персональних даних здійснюється за умови надання суб'єктом персональних даних однозначної згоди на обробку таких даних (п. 1 ч. 2) чи необхідна в цілях охорони здоров'я (п. 6 ч. 2); та підзаконними нормативно-правовими актами (Типовий порядок обробки персональних даних; Порядок здійснення Уповноваженим ВРУ контролю за додержанням законодавства про захист персональних даних; Порядок повідомлення Уповноваженого ВРУ з прав людини про обробку персональних даних, яка становить особливий ризик для прав і свобод суб'єктів персональних даних, про структурний підрозділ або відповідальну особу, що організовує роботу, пов'язану із захистом персональних даних під час їх обробки, а також оприлюднення вказаної інформації) (Легка, 2021, с. 76).

Аналізуючи законодавство ЄС про кібербезпеку, варто наголосити, що прийнята Директива NIS2 є прикладом для вдосконалення законодавства України, адже національне законодавство в сфері кібербезпеки обмежується рішенням Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію кібербезпеки України», Законом України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України».

Також варто наголосити, що Україна активно залучає американський та європейський досвід, міжнародні стандарти у сфері кіберзахисту. Фахівці із Держспецзв'язку, наприклад, розробили Загальні правила обміну інформацією про кіберінциденти (Протокол TLP), що відповідають рекомендації Європейської агенції з кібербезпеки (ENISA Considerations on the Traffic Light Protocol) та документу Форуму команд реагування та безпеки (FIRST Standards Definitions and Usage Guidance – версії 1.0 «Traffic Light Protocol») (Свердлик, 2022, с. 180).

Поділяємо думку О. Трофименко, про те, що з метою посилення стійкості критичної національної інфраструктури з кібербезпеки український уряд регулярно бере участь у міжнародному співробітництві з реагування на кіберінциденти, маючи доступ до передового міжнародного досвіду та сучасних алгоритмів реагування на кіберінциденти. Саме розвиток міжнародного співробітництва у сфері забезпечення кібербезпеки, участь у заходах зі зміцнення довіри у кіберпросторі, які проводяться під егідою ОБСЄ, та поглиблення співпраці України з ЄС і НАТО посилюють спроможності нашої держави у сфері кібербезпеки і відповідають національним інтересам (Трофименко та ін., 2019, с. 153).

Важливим кроком вперед стало започаткування українськими закладами вищої освіти спеціальності 125 «Кібербезпека» (далі – «Кібербезпека»), що розвивається швидкими темпами та у кожному конкретному закладі має певну змістову градацію (Свердлик, 2022, с. 181).

Поряд із низкою законодавчих ініціатив, які вдалося вже реалізувати, варто відзначити діяльність національних агентств та комісій, координаційних центрів, що мають на меті зближення з Європейським союзом у всіх сферах державної діяльності.

Поділяємо думку Фролової О., стосовно сьогодення для України і запущену прискорену процедуру євроінтеграції. Що існує потреба у вдосконаленні нормативно-правового та організаційного забезпечення функціонування українського інформаційного простору для більш легкого входження в європейський простір. Для вдосконалення правового регулювання інформаційної сфери доцільно розглянути досвід європейських країн із забезпечення функціонування інформаційного простору. Україна потребує якнайшвидшої інтеграції до інфопростору ЄС задля безпекових, економічних, соціальних й інформаційних цілей, тому що в умовах війни з РФ та інформаційно-психологічних операцій проти українців існує потреба в достовірній і не викривленій інформації, яка функціонуватиме в спільному інфопросторі, боротьбі з маніпулятивними та замовними інфовкидами на державному й міжнародному рівнях, а також інформуванні Європи та світу про проблеми й досягнення України (Фролова, 2022, с. 76-77).

У результаті дослідження стало очевидним, що трансформація інформаційного законодавства України в процесі її інтеграції до Європейського Союзу є надзвичайно важливим кроком для забезпечення безпеки та захисту персональних даних громадян, а також розвитку електронної комерції та інших сфер інформаційної діяльності в країні.

У процесі інтеграції Україна зобов'язана адаптувати своє законодавство до європейських стандартів, що вимагає реформування інформаційного законодавства та його гармонізації з нормами та вимогами ЄС. Такі зміни вже відбулися, і ми можемо стверджувати, що Україна значно покращила своє законодавство в галузі інформаційної безпеки та захисту персональних даних.

Одним із найважливіших досягнень в цій галузі стала ратифікація Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, яка передбачає гармонізацію українського законодавства з європейським. Україна також прийняла закон про захист персональних даних, що відповідає вимогам ЄС, Стратегію кібербезпеки України, розробили Загальні правила обміну інформацією про кіберінциденти (Протокол TLP), що відповідають рекомендації Європейської агенції з кібербезпеки (ENISA Considerations on the Traffic Light Protocol) та документу Форуму команд реагування та безпеки та ін.

Незважаючи на ці успіхи, все ще існує багато проблем та викликів, пов'язаних з інформаційною безпекою та захистом персональних даних в Україні. До них належать злочинність в галузі кібербезпеки, втручання іноземних держав у внутрішні справи України тощо. Проте, Україна активно працює над виконанням усіх вимог, щоб стати повноправним членом ЄС та отримати доступ до нових можливостей та ринків.

Література

- DORA. Цифрові фінанси: Рада ухвалила Закон про цифрову операційну стійкість, 2022. URL: <https://www.europeantimes.news/uk/2022/11> (дата звернення: 15.03.2023)
- The NIS2 Directive, 2022. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/689333/EPRS_BRI\(2021\)689333_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/689333/EPRS_BRI(2021)689333_EN.pdf) (дата звернення: 15.03.2023)
- Батиргарєєва В.С. Правова платформа для забезпечення в Україні ефективного захисту цифрових трансформацій суспільства. *Інформація і право*, 2022. № 1(40). С. 21-34.
- Загальний регламент про захист даних (GDPR), 2018. URL: <https://gdpr-text.com/uk/> (дата звернення: 15.03.2023)
- Конституція України від 28 червня 1996 року. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1996. № 30. Ст. 141.
- Легка О.В. Актуальні питання захисту персональних даних: вітчизняний та міжнародний досвід. *Правова позиція*, 2021. № 2 (31). С. 76 (дата звернення: 16.03.2023)
- Отамась І. Діджиталізація в Україні в контексті європейських інтеграційних процесів. *Український Щорічник з Європейських Інтеграційних Студій*. 2020 Київ: APREI. Вип. IV. С. 126-138
- Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 р. № 2297-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17> (дата звернення: 16.03.2023)
- Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII (у редакції від 01.01.2023). Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1992. № 48. Ст. 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 16.03.2023)
- Регламент (ЄС) 2019/881 Європейського Парламенту та Ради від 17 квітня 2019 року про ENISA (Агентство Європейського Союзу з кібербезпеки), 2019. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj> (дата звернення: 15.03.2023)
- Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) від 27 квітня 2016 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16%23Text#Text (дата звернення: 15.03.2023)
- Свердлик З. Кібербезпека та кіберзахист: питання порядку денного в українському суспільстві. *Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук*, 2022. Випуск 10. С. 180-181.
- Солодка О.М. Інформаційний простір держави як сфера реалізації інформаційного суверенітету. *Інформація і право*, 2020. № 4(35). С. 39-46.
- Трофименко О., Прокоп Ю., Логінова Н., Задерейко О. Кібербезпека України: аналіз сучасного стану. *Захист інформації*. 2019. Т. 21, № 3. С. 150-157. DOI: <https://doi.org/10.18372/2410-7840.21.13951> (дата звернення: 17.03.2023)
- Фролова О. Інтеграція України до Європейського інформаційного простору. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2022, Луцьк. № 2 (13). С. 66-77
- Хаустова М.Г. Правова політика України в умовах інтеграції до Європейського Союзу. *Право та інновації*, 2021. № 1 (33). С. 74-82.

References

- DORA. Tsyfrovi finansy: Rada ukhvalyla Zakon pro tsyfrovu operatsiynu stiikist, 2022. URL: <https://www.europeantimes.news/uk/2022/11> [in Ukrainian].
- The NIS2 Directive, 2022. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/689333/EPRS_BRI\(2021\)689333_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2021/689333/EPRS_BRI(2021)689333_EN.pdf) [in EU].
- Batyrhareieva, V.S. (2022) Pravova platforma dlia zabezpechennia v Ukraini efektyvnoho zakhystu tsyfrovyykh transformatsii suspilstva. *Informatsiia i pravo*, № 1(40), s. 21-34 [in Ukrainian].
- Zahalnyi rehlament pro zakhyst danykh (GDPR), 2018. URL: <https://gdpr-text.com/uk/> [in Ukrainian].
- Konstytutsiia Ukrainy vid 28 chervnia 1996 roku. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR). 1996. № 30. St. 141 [in Ukrainian].
- Lehka, O.V. (2021) Aktualni pytannia zakhystu personalnykh danykh: vitchyzniani ta mizhnarodni dosvid. *Pravova pozytsiia*, № 2 (31). s.76 [in Ukrainian].
- Otamas, I. (2020) Didzhytalizatsiia v Ukraini v konteksti yevropeiskykh intehratsiinykh protsesiv. *Ukrainskyi Shchorichnyk z Yevropeiskykh Intehratsiinykh Studii*, Vyp. IV, s. 126-138 [in Ukrainian].
- Pro zakhyst personalnykh danykh : Zakon Ukrainy vid 01.06.2010 r. № 2297-VI. (u redaktsii vid 27.10.2022) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/2297-17#Text> [in Ukrainian].
- Pro informatsiiu: Zakon Ukrainy vid 02.10.1992 r. № 2657-XII (u redaktsii vid 01.01.2023). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR). 1992. № 48. St. 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>

[in Ukrainian].

Rehlement (IeS) 2019/881 Yevropeiskoho Parlamentu ta Rady vid 17 kvitnia 2019 roku pro ENISA (Ahentstvo Yevropeiskoho Soiuzu z kiberbezpeky), 2019. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/881/oj> [in EU].

Rehlement Yevropeiskoho Parlamentu i Rady (IeS) 2016/679 pro zakhyst fizychnykh osib u zviazku z opratsiuvanniam personalnykh danykh i pro vilnyi rukh takykh danykh, ta pro skasuvannia Dyrektyvy 95/46/IeS (Zahalnyi rehlement pro zakhyst danykh) vid 27 kvitnia 2016 roku. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_008-16%23Text#Text [in EU].

Sverdlyk, Z. (2022) Kiberbezpeka ta kiberzakhyst: pytannia poriadku dennoho v ukrainskomu suspilstvi. *Ukrainskyi zhurnal z bibliotekoznavstva ta informatsiinykh nauk*, Vypusk 10. s.180-181[in Ukrainian].

Solodka, O.M. (2020) Informatsiinyi prostir derzhavy yak sfera realizatsii informatsiinoho suverenitetu. *Informatsiia i pravo*, № 4(35), s. 39-46.

Trofymenko, O., Prokop, Yu., Lohinova, N., & Zadereiko, O. (2019). Kiberbezpeka Ukrainy: analiz suchasnoho stanu [Cybersecurity of Ukraine: Analysis of the current situation]. *Ukrainian Information Security Research Journal*, 21(3), 150–157. <https://doi.org/10.18372/2410-7840.21.13951> [in Ukrainian].

Frolova, O. (2022) Intehratsiia Ukrainy do Yevropeiskoho informatsiinoho prostoru. *Mizhnarodni vidnosyny, suspilni komunikatsii ta rehionalni studii*, № 2 (13), s. 66-77 [in Ukrainian].

Khaustova, M.H. (2021) Pravova polityka Ukrainy v umovakh intehratsii do Yevropeiskoho Soiuzu. *Pravo ta innovatsii*, № 1 (33), s. 74-82 [in Ukrainian].

Анотація

Кокарча Ю. А. Трансформація інформаційного законодавства України в процесі інтеграції до ЄС. – Стаття.

У статті розглядається важливість адаптації національного законодавства до вимог європейського правового простору, зокрема у сфері інформаційної безпеки. В контексті процесу інтеграції до ЄС, Україна змушена ставити перед собою низку завдань, пов'язаних із забезпеченням інформаційної безпеки та захистом прав громадян. У цьому відношенні важливим є визначення чіткої політики, що спрямована на забезпечення інформаційної безпеки та формування правильної свідомості громадськості про ризики інформаційної війни. Стаття присвячена процесу гармонізації інформаційного законодавства України з європейськими стандартами та вимогами, який є важливим елементом інтеграції України до Європейського Союзу. Автори зазначають, що інформаційне законодавство є важливим компонентом для розвитку електронної комерції, кібербезпеки та захисту персональних даних.

Також, у статті описано основні аспекти європейського інформаційного законодавства, зокрема, Регламент про захист персональних даних (GDPR), який є одним з найважливіших законодавчих актів у сфері захисту персональних даних в світі, Директиву NIS2, DORA. Описано роботу і функції ENISA. Автори статті також аналізують та порівнюють законодавчі акти України та Європейського Союзу, що стосуються захисту персональних даних та кібербезпеки. Досліджують зміни, які Україна внесла в своє інформаційне законодавство в рамках інтеграції до ЄС.

У заключенні, автори узагальнюють, що Україна зробила значний прогрес у гармонізації свого інформаційного законодавства з європейськими стандартами, але водночас вказують на необхідність подальших зусиль для подальшої гармонізації та вдосконалення інформаційного законодавства в Україні.

Ключові слова: інформаційне законодавство, інтеграція до ЄС, інформаційна безпека, кібербезпека, персональні дані, політика.

Summary

Kokarcha Yu. A. Transformation of information legislation of Ukraine in the process of integration into the EU. – Article.

The article examines the importance of adapting national legislation to the requirements of the European legal space, in particular in the field of information security. In the context of the EU integration process, Ukraine is forced to face a number of tasks related to information security and protection of citizens' rights. In this regard, it is important to define a clear policy aimed at ensuring information security and forming the correct awareness of the public about the risks of information warfare. The article is devoted to the process of harmonization of information legislation of Ukraine with European standards and requirements, which is an important element of Ukraine's integration into the European Union. The authors note that information legislation is an important component for the development of e-commerce, cyber security and personal data protection.

Also, the article describes the main aspects of European information legislation, in particular, the Personal Data Protection Regulation (GDPR), which is one of the most important pieces of legislation in the field of

personal data protection in the world, the NIS2 Directive, DORA. The work and functions of ENISA are described. The authors of the article also analyze and compare the legislative acts of Ukraine and the European Union related to the protection of personal data and cyber security. Changes that Ukraine made to its information legislation as part of EU integration are being studied.

In conclusion, the authors summarize that Ukraine has made significant progress in harmonizing its information legislation with European standards, but at the same time point to the need for further efforts to further harmonize and improve information legislation in Ukraine.

Key words: information legislation, EU integration, information security, cyber security, personal data, policy.

Е. В. Мамонтова Публічна аналітика як феномен медіа-дискурсу російсько-української війни.....	136
А. О. Сіленко, І. І. Залевська Соціально-психологічні фактори поведінки особистості в умовах вибухонебезпеки.....	144
А. І. Сушко, А. М. Прохоренко Основні тенденції розвитку сімейної та молодіжної політики України: сучасні перспективи та виклики.....	151

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА БЕЗПЕКИ

М. О. Думчиков Аналіз міжнародних нормативних актів в сфері встановлення кримінальної відповідальності за суспільно небезпечні діяння вчиненні в кіберпросторі	158
Ю. А. Кокарча Трансформація інформаційного законодавства в процесі інтеграції до ЄС.....	164
В. А. Ліпкан Геостратегія сучасного Китаю: на прикладі Ірану	171
В. В. Мироненко Політичні властивості ракетно-ядерних програм як форми регулювання міжнародних безпекових відносин.....	179
Ю. О. Седляр, В. М. Ярошенко Зовнішня політика держав: теоретичні засади дослідження питання.....	184
Ю. В. Цуркаленко Поліцейські профілактичні заходи: необхідність їх активного впровадження в умовах євроінтеграції та проблеми реалізації	191
Ю. М. Манелюк, Н. В. Чубур Вплив глобалізаційних процесів на трансформацію національної держави.....	197
В. П. Таркін Особливості інформаційної війни РФ та український спротив.....	204

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО ПРАВА

А. В. Гарбінська-Руденко, А. О. Майборода, Б. А. Казімірова Правові аспекти відповідальності за порушення бюджетного законодавства.....	211
Н. В. Дараганова Адміністративна відповідальність за порушення вимог законодавства про охорону праці: шляхи удосконалення.....	217
Л. І. Мазуренко Основні засади державної політики у сфері соціального захисту військовослужбовців: нормативно-правове забезпечення.....	223
А. Ю. Ужитчак Поняття, напрями, завдання кримінально-правової політики держави.....	232
О. С. Ховпун, Ю. Опімах Представництво інтересів особи, яка перебуває у міжнародному розшуку.....	237

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИКИ

Збірник наукових праць

Випуск 71

Коректор – *В. В. Ізак*

Верстка – *С. Ю. Калабухова*

Формат 60x84/8. Гарнітура Book Antiqua.
Папір офсет. Цифровий друк. Ум. друк. арк. 28,83.
Замов. № 0523/292. Наклад 300 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1
Телефон +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7623 від 22.06.2022 р.